

Frumvarp til laga

um heilbrigðisstarfsmenn.

(Lagt fyrir Alþingi á 140. löggjafarþingi 2011–2012.)

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Markmið og gildissvið.

Markmið laga þessara er að tryggja gæði heilbrigðisþjónustu og öryggi sjúklinga með því að skilgreina kröfur um menntun, kunnáttu og færni heilbrigðisstarfsmanna og starfshætti þeirra.

Um réttindi og skyldur heilbrigðisstarfsmanna og annarra starfsmanna í heilbrigðisþjónustu gilda lög þessi, lög um réttindi sjúklinga, lög um landlækni og lýðheilsu, lög um sjúkra-skrár og önnur lög eftir því sem við á.

2. gr.

Skilgreiningar.

Í lögum þessum hafa eftirfarandi orð svofellda merkingu:

- Heilbrigðisstarfsmaður*: Einstaklingur sem starfar við heilbrigðisþjónustu og hefur hlotið leyfi landlæknis til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar.
- Löggilt heilbrigðisstétt*: Heilbrigðisstétt sem öðlast hefur löggildingu samkvæmt sér-lögum sem í gildi voru við gildistöku laga þessara og reglugerðum sem settar voru með stoð í lögum um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta, nr. 24/1985, og samkvæmt ákvæðum 3. gr. laga þessara.
- Heilbrigðisstofnun*: Stofnun þar sem heilbrigðisþjónusta er veitt.
- Heilbrigðisþjónusta*: Hvers kyns heilsugæsla, lækningar, hjúkrun, almenn og sérhæfð sjúkrahúsþjónusta, sjúkraflutningar, hjálpartækjaþjónusta og þjónusta heilbrigðisstarfsmanna innan og utan heilbrigðisstofnana sem veitt er í því skyni að efla heilbrigði, fyrirbyggja, greina eða meðhöndla sjúkdóma og endurhæfa sjúklinga.
- Sjúklingur*: Notandi heilbrigðisþjónustu.
- Meðferð*: Rannsókn, aðgerð eða önnur heilbrigðisþjónusta sem læknir eða annar heilbrigðisstarfsmaður veitir til að greina, lækna, endurhæfa, hjúkra eða annast sjúkling.
- Starfsstofur heilbrigðisstarfsmanna*: Starfsstöðvar sjálfstætt starfandi heilbrigðisstarfsmanna þar sem heilbrigðisþjónusta er veitt með eða án greiðsluþátttöku ríkisins.

II. KAFLI
Löggiltar heilbrigðisstéttir.

3. gr.

Tilgreining löggiltra heilbrigðisstétta.

Löggiltar heilbrigðisstéttir samkvæmt lögum þessum eru:

1. Áfengis- og vímuvarnaráðgjafar.
2. Félagsráðgjafar.
3. Fótaaðgerðafræðingar.
4. Geislafræðingar.
5. Hjúkrunarfræðingar.
6. Hnykkjar (kírópraktorar).
7. Iðjuþjálfar.
8. Lífeindafræðingar.
9. Ljósmeður.
10. Lyfjafræðingar.
11. Lyfjatæknar.
12. Læknar.
13. Læknaritarar.
14. Matartæknar.
15. Matvælafræðingar.
16. Náttúrufræðingar í heilbrigðisþjónustu.
17. Næringarfræðingar.
18. Næringarráðgjafar.
19. Næringarrekstrarfræðingar.
20. Osteópatar.
21. Sálfræðingar.
22. Sjóntækjafræðingar.
23. Sjúkraflutningamenn.
24. Sjúkraliðar.
25. Sjúkranuddarar.
26. Sjúkraþjálfarar.
27. Stoðtækjafræðingar.
28. Talmeinafræðingar.
29. Tannfræðingar.
30. Tannlæknar.
31. Tannsmiðir.
32. Tanntæknar.
33. Þroskaþjálfar.

Ráðherra getur ákveðið með reglugerð að fella undir lögin heilbrigðisstéttir sem ekki eru taldar upp í 1. mgr. Fagfélag viðkomandi starfsstéttar skal sækja um löggildingu til ráðherra og er honum skylt að leita umsagnar landlæknis um umsóknina.

Við ákvörðun um það hvort fella eigi starfsstétt undir lögin skal einkum líta til þess hvort löggilding sé nauðsynleg með tilliti til öryggis og hagsmuna sjúklings, þarfar sjúklings fyrir þjónustu starfsstéttar, innihalds og markmiðs menntunar og hvort hún byggist á traustum fræðilegum grunni.

4. gr.

Réttur til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar.

Rétt til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar skv. 3. gr. og starfa sem heilbrigðisstarfsmaður hér á landi hefur sá einn sem fengið hefur til þess leyfi landlæknis.

5. gr.

Skilyrði fyrir veitingu starfsleyfis.

Ráðherra skal, að höfðu samráði við landlækni, viðkomandi fagfélag og menntastofnun hér á landi, setja reglugerðir um skilyrði sem uppfylla þarf til að hljóta leyfi til að nota heiti löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem heilbrigðisstarfsmaður hér á landi. Þar skal m.a. kveðið á um það nám sem krafist er til að hljóta starfsleyfi og starfsþjálfun sé gerð krafa um hana. Enn fremur skal kveðið á um í hvaða tilvikum skuli leitað umsagnar menntastofnunar eða annarra aðila um það hvort umsækjandi uppfylli skilyrði um nám. Heimilt er að kveða á um starfssvið viðkomandi heilbrigðisstéttar í reglugerð.

Við setningu reglugerða skv. 1. mgr. skal gætt skuldbindinga sem íslenska ríkið hefur tekið á sig um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi vegna aðildar að Evrópska efnahagssvæðinu eða stofnsamningi Fríverslunarsamtaka Evrópu eða á grundvelli annarra gagnkvæmra samninga, sbr. 29. gr.

Kveðið skal á um skilyrði fyrir veitingu starfsleyfis til umsækjenda frá ríkjum sem íslenska ríkið hefur ekki samið við um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi með reglugerð. Þar skal m.a. kveðið á um gögn sem leggja ber fram, svo sem um nám og fyrirhuguð störf hér á landi, áður en umsókn er tekin til meðferðar. Hafi ekki verið sýnt fram á að nám uppfylli kröfur sem gerðar eru í reglugerð um viðkomandi heilbrigðisstétt er heimilt að setja í reglugerð skilyrði um að umsækjandi frá þeim ríkjum gangist undir hæfnispróf sem sýni fram á að hann búi yfir kunnáttu sem krafist er af heilbrigðisstarfsmönnum í viðkomandi heilbrigðisstétt. Auk þess er heimilt að gera kröfu um að umsækjandi búi yfir kunnáttu í íslensku og hafi þekkingu á íslenskri heilbrigðislöggjöf eftir því sem við á hverju sinni, enda sé slík kunnátta talin nauðsynleg í starfi og þá einkum vegna öryggis og samskipta við sjúklinga. Enn fremur er heimilt með reglugerð að gera kröfu um að áður en umsókn um starfsleyfi er tekin til efnislegrar meðferðar þurfi að liggja fyrir staðfest afrit umsóknar um atvinnu- og dvalarleyfi ásamt undirrituðum ráðningarsamningi.

Ekki skal veita umsækjanda starfsleyfi ef fyrir hendi eru skilyrði til sviptingar starfsleyfis samkvæmt lögum um landlækni og lýðheilsu.

Heimilt er að taka gjald fyrir hæfnispróf sem lagt er fyrir umsækjanda um starfsleyfi. Gjaldið skal standa undir kostnaði við undirbúning og framkvæmd hæfnisprófs.

6. gr.

Veiting starfsleyfis.

Landlæknir veitir umsækjendum leyfi til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar og til að starfa sem heilbrigðisstarfsmenn hér á landi að uppfylltum skilyrðum laga þessara og reglugerða settra samkvæmt þeim og samkvæmt þeim alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að, sbr. 29. gr.

Landlækni er heimilt að veita umsækjendum frá ríkjum sem ekki hafa samið við íslenska ríkið um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi starfsleyfi að uppfylltum skilyrðum laga þessara og reglugerða settra samkvæmt þeim.

7. gr.

Réttur til að kalla sig sérfræðing.

Rétt til að kalla sig sérfræðing innan löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem slíkur hér á landi hefur sá einn sem fengið hefur til þess leyfi landlæknis.

8. gr.

Skilyrði fyrir veitingu sérfræðileysis.

Ráðherra getur kveðið á um löggildingu sérfræðigreina innan löggiltrar heilbrigðisstéttar með reglugerð, að höfðu samráði við landlækni, viðkomandi fagfélag og menntastofnun hér á landi. Við löggildingu nýrra sérfræðigreina skal einkum litið til öryggis og hagsmuna sjúklinga. Einnig skal viðkomandi sérfræðigrein standa á traustum fræðilegum grunni og eiga sér samsvörun á viðurkenndum alþjóðlegum vettvangi.

Í reglugerð um veitingu sérfræðileysis skal kveðið á um þau skilyrði sem uppfylla þarf til að hljóta leyfi til að kalla sig sérfræðing innan löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem slíkur hér á landi. Miðað skal við að lokið hafi verið formlegu viðbótarnámi á viðkomandi sérfræðisviði. Í reglugerð skal m.a. kveðið á um það sérfræðinám sem krafist er til að hljóta sérfræðileyfi og um starfsþjálfun sé gerð krafa um hana. Enn fremur skal kveðið á um í hvaða tilvikum skuli leitað umsagnar menntastofnunar eða annarra aðila um það hvort umsækjandi uppfylli skilyrði um sérfræðinám. Heimilt er að kveða á um skipun sérstakra mats- og umsagnarnefnda til að meta umsagnir um sérfræðileyfi.

Við setningu reglugerða skv. 1. mgr. skal gætt skuldbindinga sem íslenska ríkið hefur tekið á sig vegna aðildar að Evrópska efnahagssvæðinu eða stofnsamningi Fríverslunarsamtaka Evrópu eða á grundvelli annarra gagnkvæmra samninga, sbr. 29. gr.

9. gr.

Veiting sérfræðileysis.

Landlæknir veitir umsækjendum leyfi til að kalla sig sérfræðinga innan löggiltrar heilbrigðisstéttar og til að starfa sem slíkir hér á landi að uppfylltum skilyrðum laga þessara og reglugerða settra samkvæmt þeim og samkvæmt þeim alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að, sbr. 29. gr.

10. gr.

Óheimil notkun starfsheitis.

Þeim sem ekki hefur fengið til þess leyfi landlæknis er óheimilt að nota löggilt starfsheiti eða starfa sem heilbrigðisstarfsmaður. Honum er jafnframt óheimilt að veita sjúklingi meðferð sem fellur undir lögverndað starfssvið löggiltrar heilbrigðisstéttar eða gefa læknisfræðilegar eða aðrar faglegar ráðleggingar.

Um eftirlit með notkun starfsheitis fer samkvæmt lögum um landlækni og lýðheilsu.

11. gr.

Tímabundið starfsleyfi.

Landlæknir má, ef nauðsyn krefur, veita þeim sem lokið hafa fjórða árs námi í læknisfræði tímabundið starfsleyfi til að sinna tilgreindum læknisstörfum. Í slíkum tilvikum skal lækna-nemi starfa með lækni með ótakmarkað lækningaleyfi.

Landlækni er heimilt að gefa út tímabundið starfsleyfi til heilbrigðisstarfsmanna með erlent nám eða próf, sem er viðurkennt samkvæmt samningum, sbr. 29. gr., en uppfyllir ekki kröfur hér á landi.

Landlækni er enn fremur heimilt að gefa út tímabundið starfsleyfi til heilbrigðisstarfsmanna með erlent próf eða nám frá ríki þar sem ekki er í gildi samningur um gagnkvæma viðurkenningu prófskírteina.

Handhafi tímabundins starfsleyfis skv. 2. og 3. mgr. skal starfa undir stjórn og eftirliti heilbrigðisstarfsmanns sem hefur ótímabundið starfsleyfi í viðkomandi grein heilbrigðisfræða. Víkja má frá þessu skilyrði telji landlæknir sérstakar ástæður mæla með því.

12. gr.

Svipting og endurveiting starfsleyfis. Kæruheimild.

Um sviptingu og afsal starfsleyfis, takmörkun starfsleyfis og endurveitingu starfsleyfis fer samkvæmt ákvæðum laga um landlækni og lýðheilsu.

Synjun landlæknis um veitingu starfsleyfis skv. 6. gr., sérfræðileysis skv. 9. gr. og tímabundins starfsleyfis skv. 11. gr. er kæránleg til ráðherra samkvæmt ákvæðum stjórnáskýlulaga.

III. KAFLI

Réttindi og skyldur heilbrigðisstarfsmanna.

13. gr.

Faglegar kröfur og ábyrgð.

Heilbrigðisstarfsmaður skal sýna sjúklingi virðingu og sinna störfum sínum af árvekni og trúmennsku og í samræmi við faglegar kröfur sem gerðar eru á hverjum tíma.

Heilbrigðisstarfsmanni ber að þekkja skyldur sínar og siðareglur, viðhalda þekkingu sinni og faglegru færni, tileinka sér nýjungar er varða starfið og kynna sér lög og reglugerðir sem gilda um heilbrigðisstarfsmenn og heilbrigðisþjónustu á hverjum tíma.

Læknir ber ábyrgð á læknisfræðilegri meðferð og greiningu sjúklinga sem til hans leita eða hann hefur umsjón með. Aðrir heilbrigðisstarfsmenn bera, eftir því sem við á, ábyrgð á greiningu og meðferð sjúklinga sem til þeirra leita. Um upplýsingaskyldu heilbrigðisstarfsmanns gagnvart sjúklingi fer samkvæmt ákvæðum laga um réttindi sjúklinga.

Heilbrigðisstarfsmaður skal virða faglegar takmarkanir sínar og leita eftir aðstoð eða vísa sjúklingi til annars heilbrigðisstarfsmanns eftir því sem nauðsynlegt og mögulegt er, svo sem ef hann telur sig ekki geta veitt honum viðeigandi heilbrigðisþjónustu.

Ráðherra er heimilt að kveða á um endurmenntun heilbrigðisstarfsmanna í reglugerð.

14. gr.

Undanþága frá starfskyldu.

Heilbrigðisstarfsmanni er heimilt að skorast undan störfum sem stangast á við trúarleg eða siðferðileg viðhorf hans, enda sé tryggt að sjúklingur fái nauðsynlega heilbrigðisþjónustu.

15. gr.

Áfengi og vímuefni.

Heilbrigðisstarfsmanni er óheimilt að starfa undir áhrifum áfengis eða annarra vímuefna.

Heilbrigðisstofnunum er heimilt að höfðu samráði við landlækni að setja reglur um bann við notkun heilbrigðisstarfsmanna á áfengi eða öðrum vímuefnum tiltekinn tíma áður en

vinna þeirra hefst. Jafnframt er landlækni heimilt að gefa bindandi fyrirmæli þar að lútandi, sbr. 5. gr. laga um landlækni og lýðheilsu.

16. gr.

Aðstoðarmenn og nemar.

Heilbrigðisstarfsmaður ber ábyrgð á því að aðstoðarmenn og nemar, sem starfa undir hans stjórn, hafi næga hæfni og þekkingu og fái nauðsynlegar leiðbeiningar til að inna af hendi störf sem hann felur þeim.

Ráðherra getur, að fenginni umsögn landlæknis, sett nánari reglur um framkvæmd þessa ákvæðis með reglugerð.

17. gr.

Trúnaður og þagnarskylda.

Starfsmenn í heilbrigðisþjónustu, þ.m.t. nemar og þeir sem ekki eru heilbrigðisstarfsmenn, skulu gæta fyllstu þagmælsku um allt það sem þeir komast að í starfi sínu um heilsufar sjúklings, ástand, sjúkdómsgreiningu, horfur og meðferð ásamt öðrum persónulegum upplýsingum. Þetta gildir ekki þjóði lög annað eða rökstudd ástæða er til þess að rjúfa þagnarskyldu vegna brýnnar nauðsynjar.

Samþykki sjúklings eða forráðamanns, ef við á, leysir heilbrigðisstarfsmann undan þagnarskyldu.

Þagnarskylda samkvæmt þessari grein nær ekki til atvika sem heilbrigðisstarfsmanni ber að tilkynna um samkvæmt öðrum lagaákvæðum. Í þeim tilvikum ber heilbrigðisstarfsmanni skylda til að koma upplýsingum um atvikið á framfæri við þar til bær yfirvöld.

Um trúnaðar- og þagnarskyldu heilbrigðisstarfsmanna gilda jafnframt ákvæði laga um réttindi sjúklinga, ákvæði laga um sjúkraskrár og önnur lög eftir því sem við á.

18. gr.

Upplýsinga- og vitnaskylda.

Um skyldu heilbrigðisstarfsmanna til að veita landlækni upplýsingar, m.a. vegna eftirlits með heilbrigðisstarfsmönnum og heilbrigðisþjónustu og til gerðar heilbrigðisskýrslna, fer samkvæmt lögum um landlækni og lýðheilsu.

Heilbrigðisstarfsmönnum og öðrum starfsmönnum heilbrigðisþjónustunnar er skylt að veita ráðuneyti nauðsynlegar upplýsingar vegna meðferðar og úrlausnar stjórnáslumála. Ákvæði 17. gr. um trúnaðar- og þagnarskyldu takmarka ekki upplýsingaskyldu heilbrigðisstarfsmanna og annarra starfsmanna heilbrigðisþjónustunnar samkvæmt ákvæði þessu.

Heilbrigðisstarfsmaður verður ekki leiddur fram sem vitni í einkamálum gegn vilja sjúklings nema ætla megi að úrslit málsins velti á vitnisburði hans eða málið sé mikilvægt fyrir málsaðila eða þjóðfélagið, hvort tveggja að mati dómara. Í slíkum tilvikum ber heilbrigðisstarfsmanni að skýra frá öllu sem hann veit og telur að hugsanlega geti haft áhrif á málið. Slíkur vitnisburður skal fara fram fyrir luktum dyrum.

Um skyldu heilbrigðisstarfsmanna til samstarfs og upplýsingagjafar til barnaverndaryfirvalda fer samkvæmt ákvæðum barnaverndarlaga.

19. gr.

Vottorð, álitserðir, faglegar yfirlýsingar og skýrslur.

Heilbrigðisstarfsmönnum ber að gæta varkárni, nákvæmni og óhlutdrægni við útgáfu vottorða, álitserða, faglegra yfirlýsinga og skýrslna og votta það eitt er þeir vita sönnur á og er nauðsynlegt í hverju tilviki.

Heilbrigðisstarfsmönnum er skylt að láta hinu opinbera í té vottorð um sjúklinga er þeir annast þegar slíkra vottorða er krafist vegna samskipta sjúklings við hið opinbera.

Ráðherra er heimilt í reglugerð að setja nánari reglur um útgáfu vottorða, faglegra yfirlýsinga og skýrslna.

20. gr.

Lyfjaávisanir og lyfjakaup.

Um lyfjaávisanir heilbrigðisstarfsmanna og heimild til kaupa í heilðsölu á tilteknum nauðsynlegum lyfjum til reksturs starfsstofu heilbrigðisstarfsmanns fer samkvæmt lyfjalögum og reglugerðum settum með stoð í þeim lögum.

21. gr.

Sjúkraskrár.

Heilbrigðisstarfsmaður sem veitir sjúklingi meðferð skal færa sjúkraskrá samkvæmt ákvæðum laga um sjúkraskrár og reglugerðum sem settar eru samkvæmt þeim.

22. gr.

Skylda til að veita hjálp.

Heilbrigðisstarfsmanni ber, sé hann nærstaddur eða sé til hans leitað, að veita fyrstu nauðsynlegu aðstoð í skyndilegum og alvarlegum sjúkdóms- eða slysatilfellum í samræmi við menntun sína og þjálfun, nema þeim mun alvarlegri forföll hamli eða ef hann mundi með því stofna lífi eða heilbrigði sjálfs sín eða annarra í háska.

23. gr.

Hófsemi.

Heilbrigðisstarfsmenn skulu gæta þess við veitingu heilbrigðisþjónustu og framkvæmd starfa sinna að sjúklingar, sjúkratryggingar eða aðrir sem standa straum af kostnaði vegna hennar verði ekki fyrir óþarfa útgjöldum eða óþægindum.

24. gr.

Kynning og auglýsingar.

Við kynningu heilbrigðisþjónustu og auglýsingar skal ávallt gætt málefnalega sjónarmiða og fyllstu ábyrgðar, nákvæmni og sanngirni.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um kynningu og auglýsingar heilbrigðisþjónustu, svo sem bann við ákveðinni aðferð við kynningu eða auglýsingar.

25. gr.

Sjúklingatrygging.

Heilbrigðisstarfsmönnum sem starfa sjálfstætt og fyrirtækjum sem veita heilbrigðisþjónustu er skylt að hafa vátryggingu sem uppfyllir skilyrði laga um sjúklingatryggingu og reglugerða sem settar eru á grundvelli þeirra laga.

IV. KAFLI
Ýmis ákvæði.

26. gr.

Aldursmörk.

Heilbrigðisstarfsmanni samkvæmt lögum þessum er óheimilt að reka eigin starfsstofu eftir að hann nær 70 ára aldri. Landlækni er þó heimilt, að fenginni umsókn viðkomandi, að fram-
lengja leyfi til tveggja ára í senn, þó aldrei oftari en þrisvar.

27. gr.

Meðferðar- eða rannsóknaraðferðir o.fl.

Ráðherra er heimilt að ákveða með reglugerð:

- a. að tilgreindum rannsóknar- eða meðferðaraðferðum skuli aðeins beitt af heilbrigðis-
starfsmönnum eða nánar tilgreindum heilbrigðisstéttum,
- b. að tiltekinni meðferðar- eða rannsóknaraðferð skuli aðeins beitt af þeim heilbrigðis-
starfsmönnum sem til þess hafa fengið sérstakt leyfi landlæknis,
- c. bann við notkun tiltekinnar meðferðar- og rannsóknaraðferða.

Reglugerðir um takmarkanir skv. 1. mgr. skulu byggðar á hagsmunum sjúklinga og skulu þær settar að fengnum tillögum landlæknis og umsögn fagfélags viðkomandi löggiltrar heil-
brigðisstéttar.

28. gr.

Refsingar.

Brot gegn ákvæðum laga þessara og reglna sem settar eru á grundvelli þeirra varða sektum eða fangelsi allt að þremur árum.

Með brot gegn lögum þessum skal farið samkvæmt lögum um meðferð sakamála.

29. gr.

Alþjóðlegir samningar.

Landlækni er heimilt að gefa út leyfi til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar á grundvelli gagnkvæms samnings við önnur ríki um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi og gagnkvæma viðurkenningu starfsleyfa.

Ráðherra getur sett nánari ákvæði um skilyrði sem uppfylla þarf til að öðlast starfsleyfi á grundvelli alþjóðlegra samninga með reglugerð.

30. gr.

Reglugerðarheimild.

Ráðherra getur með reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

31. gr.

Gjaldtaka.

Þegar umsækjandi um starfsleyfi eða sérfræðileyfi hefur lokið námi í ríki sem íslenska ríkið hefur ekki samið við um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi er heimilt að taka sérstakt gjald til viðbótar gjaldi samkvæmt lögum um aukatekjur ríkissjóðs, þar á meðal gjald fyrir yfirferð og mat gagna, þýðingu gagna, mat umsagnaraðila á umsókn og aðra umsýslu. Heimilt er að ákveða með reglugerð að hluti gjaldsins skuli innheimtur við móttöku um-
sóknar.

Ráðherra setur gjaldskrá skv. 1. mgr. að fengnum tillögum landlæknis. Gjaldskráin skal taka mið af umfangi þeirrar vinnu sem matsaðilar og umsagnaraðilar inna af hendi við afgreiðslu starfsleyfa og sérfræðileyfa.

32. gr.
Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2013.

33. gr.
Brottfall laga.

Við gildistöku laga þessara falla brott eftirfarandi lög, með síðari breytingum:

1. Læknalög, nr. 53/1988.
2. Lög um tannlækningar, nr. 38/1985.
3. Hjúkrunarlög, nr. 8/1974.
4. Lög um félagsráðgjöf, nr. 95/1990.
5. Lög um iðjuþjálfun, nr. 75/1977.
6. Ljósmeðralög, nr. 67/1984.
7. Lög um lyfjafræðinga, nr. 35/1978.
8. Lög um lífeindafræðinga, nr. 99/1980.
9. Lög um sjóntækjafræðinga, nr. 17/1984.
10. Lög um sjúkraliða, nr. 58/1984.
11. Lög um sjúkrapjálfun, nr. 58/1976.
12. Lög um þroskaþjálfara, nr. 18/1978.
13. Lög um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta, nr. 24/1985.
14. Lög um sálfræðinga, nr. 40/1976.
15. Lög um starfsréttindi tannsmiða, nr. 109/2000.

34. gr.
Breytingar á öðrum lögum.

Við gildistöku laga þessara verða eftirfarandi breytingar á öðrum lögum:

1. Í stað orðsins „læknalaga“ í 3. mgr. 13. gr. laga um réttindi sjúklinga, nr. 74/1997, kemur: laga um heilbrigðisstarfsmenn.
2. Í stað orðanna „lög um lyfjafræðinga“ í 1. tölul. 2. mgr. 20. gr. og orðanna „V. kafla laga um lyfjafræðinga, nr. 35/1978“ í 2. mgr. 22. gr. lyfjalaga, nr. 93/1994, kemur: lög um heilbrigðisstarfsmenn; og: lögum um heilbrigðisstarfsmenn, og í stað orðanna „skv. 19. gr. læknalaga“ í d-lið 4. mgr. 27. gr. sömu laga kemur: skv. 18. gr. laga um landlækni og lýðheilsu.
3. Í stað orðsins „læknalaga“ í 5. gr. laga um græðara, nr. 34/2005, kemur: laga um heilbrigðisstarfsmenn.
4. Orðið „læknalögum“ í 3. mgr. 7. gr. laga um gagnagrunn á heilbrigðissviði, nr. 139/1998, fellur brott.

Ákvæði til bráðabirgða.

Starfsleyfi aðstoðarlyfjafræðinga sem gefin hafa verið út fyrir gildistöku laga þessara halda gildi sínu.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Inngangur.

Frumvarp þetta var lagt fram á 139. löggjafarþingi en hlaut ekki afgreiðslu og er nú endurflutt lítið breytt. Undirbúningur rammalöggjafar um heilbrigðisstarfsmenn hefur staðið í mörg ár fyrst í heilbrigðisráðuneyti og nú velferðarráðuneyti. Heilbrigðisráðuneytið sendi drög að frumvarpi til laga um heilbrigðisstarfsmenn þrisvar sinnum til umsagnar, síðast í desember 2008, en þá voru drög að frumvarpi m.a. send til fagfélaga heilbrigðisstétta, Lyfjastofnunar, landlæknisembættisins, menntastofnana og heilbrigðisstofnana og bárust alls 25 umsagnir. Frumvarp til laga um heilbrigðisstarfsmenn var fyrst lagt fram á 137. löggjafarþingi og síðan endurflutt á 138. og 139. löggjafarþingi. Heilbrigðisnefnd Alþingis sendi öll fyrrgreind frumvörp til umsagnar og hefur upphaflegt frumvarp tekið allmiklum breytingum, m.a. með hliðsjón af umsögnum sem bárust heilbrigðisnefnd Alþingis. Eins og fyrr greinir eru breytingar frá því frumvarpi sem lagt var fram á 139. löggjafarþingi mjög litlar. Þær eru: Lokamálsliður 3. mgr. 3. gr. er felldur brott. Þá er orðalagi 1. mgr. 5. gr., um heimild ráðherra til að kveða á um starfssvið viðkomandi heilbrigðisstétta í reglugerð, lítillga breytt. 1. mgr. 11. gr. um tímabundin lækningaleyfi læknanema er fært til samræmis við orðalag í nágildandi ákvæði 4. gr. læknalaga og gerðar viðeigandi breytingar á 4. mgr. 11. gr.

Löggiltar heilbrigðisstéttir eru nú 33 talsins. Sérlæg gilda um 14 heilbrigðisstéttir en 19 stéttir hafa verið löggiltar með reglugerðum sem settar eru með stoð í lögum nr. 24/1985, um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta.

Gildandi laga- og reglugerðaákvæði um heilbrigðisstéttir eru að ýmsu leyti úrelt og gætir talsverðs ósamræmis, t.d. varðandi það hvaða heilbrigðisstéttir geta starfað sjálfstætt og hverjar starfa á ábyrgð annarrar heilbrigðisstéttar, hvaða heilbrigðisstéttir mega hafa aðstoðarmenn og hverjar ekki og skyldu til að veita hjálp. Megintilgangurinn með rammalöggjöf um réttindi og skyldur heilbrigðisstarfsmanna er að samræma og einfalda gildandi ákvæði um heilbrigðisstarfsmenn og tryggja betur gæði heilbrigðisþjónustu og öryggi sjúklunga með því að skilgreina kröfur til heilbrigðisstarfsmanna. Ákvæði um heilbrigðisstarfsmenn eru gerð markvissari og hnitmiðaðri en áður. Felldar eru brott ónauðsynlegar takmarkanir á starfssviði heilbrigðisstétta og ákvæðin færð til nútímahorfs þannig að heilbrigðisþjónustan og störf og starfssvið heilbrigðisstétta geti þróast með eðlilegum hætti innan ramma löggjafar.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að ráðherra geti með reglugerðum kveðið á um ýmis atriði sem eru þess eðlis að betur fer á að þau séu ákveðin í stjórnvaldsfyrirmælum. Má m.a. nefna:

- Hvaða skilyrði um nám og eftir atvikum starfsreynslu þarf að uppfylla til að eiga rétt á leyfi til að starfa innan viðkomandi löggiltar heilbrigðisstéttar og kalla sig starfsheiti stéttarinnar.
- Hvaða reglur gildi um hverja heilbrigðisstétt varðandi viðhaldsmenntun, umsagnaraðila um veitingu starfsleyfis o.fl.
- Skilyrði fyrir löggildingu sérfræðigreina og veitingu leyfis til að kalla sig sérfræðing.

Við gerð slíkra reglugerða er gert ráð fyrir að haft verði samráð við landlækni, fagfélög, menntastofnanir og eftir atvikum aðra sem málið kann að varða.

Frumvarp þetta byggist að stofni til á ákvæðum læknalaga, nr. 53/1988, eins og fram kemur í athugasemdum við einstakar greinar, enda er tilvísun til læknalaga í flestum lögum og reglugerðum um heilbrigðisstéttir. Ýmis ákvæði læknalaga gilda því almennt um heilbrigðisstarfsmenn og má því segja að þau séu að vissu marki grundvallarlög um heilbrigðis-

stéttir. Við undirbúning frumvarps þessa hefur einnig verið höfð hliðsjón af sambærilegum norskum lögum.

Með lögum um landlækni voru stigin skref til samræmingar og ákvæði flutt úr lækna- lögum í lög um landlækni. Með lögum nr. 12/2008, um breytingu á ýmsum lögum vegna flutnings á útgáfu starfsleyfa til landlæknis, sem gengu í gildi 1. apríl sama ár, var útgáfa starfsleyfa flutt frá heilbrigðisráðuneyti til landlæknis. Helstu rökin fyrir flutningi starfsleyfa heilbrigðisstétta voru þau að um er að ræða stjórnýslu sem telja verður að eigi frekar heima á verksviði stofnunar en ráðuneytis. Þá felst aukið réttaröryggi í því að umsækjendur um starfsleyfi geta kært niðurstöðu landlæknis til ráðuneytisins.

Helstu breytingar og nýmæli sem felast í frumvarpinu eru eftirfarandi:

1. Ein samræmd rammalög um heilbrigðisstarfsmenn í stað 14 sérлага og laga um starfs- heiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta.
2. Starfssvið heilbrigðisstétta verði ákvæðið á grundvelli þekkingar og hæfni með tilliti til hagsmuna sjúklinga og úrelt ákvæði um takmarkanir á starfsréttindum felld brott.
3. Kveðið er á um að heilbrigðisstarfsmaður skuli virða faglegar takmarkanir sínar og vísa sjúklingi til annars heilbrigðisstarfsmanns þegar við á.
4. Undirstrikað er að óheimilt sé að starfa undir áhrifum áfengis eða vímuefna og heil- brigðisstofnunum heimilað að setja reglur um bann við notkun áfengis og vímuefna í tiltekinn tíma áður en vinna hefst.
5. Heilbrigðisstarfsmenn beri ábyrgð á því að aðstoðarmenn og nemar sem starfa undir þeirra stjórn hafi næga hæfni og þekkingu og fái nauðsynlegar leiðbeiningar til að sinna störfum sem þeir fela þeim.
6. Kveðið er á um að heilbrigðisstarfsmenn skuli gæta þess að sjúklingar, sjúkratryggingar eða aðrir verði ekki fyrir óþarfa útgjöldum eða óþægindum.
7. Í stað núgildandi ákvæða um auglýsingar komi ákvæði um þær kröfur sem gera skal til kynningar á heilbrigðisþjónustu og auglýsinga og heimild til takmörkunar í reglugerð.
8. Ráðherra er heimilað að ákveða með reglugerð að tilgreindri meðferð sé aðeins beitt af heilbrigðisstarfsmönnum, nánar tilgreindum heilbrigðisstéttum eða þeim sem fengið hafa til þess sérstakt leyfi landlæknis. Jafnframt verði heimilt að banna tiltekna meðferð. Reglugerðir um slíkar takmarkanir skuli settar að fengnum tillögum landlæknis og um- sögn viðkomandi fagfélags.

Ákvæði gildandi laga og reglugerða um heilbrigðisstéttir.

Heilbrigðisstéttir sem um gilda sérlög eru 14 talsins. Þessar heilbrigðisstéttir eru:

1. *Læknar*. Um lækna gilda læknalög, nr. 53/1988, með síðari breytingum. Samkvæmt læknalögum hefur sá einn rétt til að stunda lækningar og kalla sig lækni sem uppfyllir skilyrði laganna fyrir læknaeyfi, sbr. 1. gr. laganna, og er öðrum óheimilt að nota starfs- heiti eða kynningarheiti sem til þess eru fallin að gefa hugmyndir um að þeir séu læknar eða stundi lækningar, sbr. 6. gr. laganna. Í lögnum eru ítarleg ákvæði um skyldur, sbr. III. kafla þeirra. Þar kemur og fram að læknar geta við störf sín notið aðstoðar annars heilbrigðisstarfsfólks að svo miklu leyti sem slíkt er nauðsynlegt og forsvaranlegt vegna hæfni þess og sérkunnáttu. Aðstoðarmenn starfa á ábyrgð lækna nema önnur lög bjóði annað, sbr. 7. gr. laganna. Um veitingu lækningaleyfa og sérfræðileyfa gildir reglugerð nr. 305/1997, með síðari breytingum.
2. *Tannlæknar*. Um tannlækna gilda lög um tannlækningar, nr. 38/1985, með síðari breyt- ingum. Skv. 1. gr. laganna hafa eingöngu þeir sem uppfylla skilyrði laganna um leyfi

- heimild til að stunda tannlækningar og kalla sig tannlækni. Verksvið tannlækna skv. 6. gr. laganna tekur til varna, greiningar og meðferðar á tannskemmdum, tannskekku og tannleysi, til sjúkdóma, slysa og galla er þessu tengjast, þ.m.t. í mjúkvefjum og beinum. Tannlæknum er heimilt að hafa aðstoðarfólk, sbr. 8. gr. laganna, og starfar það ávallt undir handleiðslu og á ábyrgð tannlæknisins, sbr. 9. gr. Öðrum en tannlæknum og sérhæfðu aðstoðarfólki undir þeirra stjórn er óheimilt að stunda tannlækningar, sbr. 2. mgr. 9. gr. laganna. Tannlækna skulu færa sjúkraskrá yfir sjúklinga sem þeir annast, sbr. 14. gr. laganna. Um sérfræðileyfi tannlækna gildir reglugerð nr. 545/2007. Um ávísanir tannlækna á lyf gildir reglugerð nr. 1077/2006.
3. *Hjúkrunarfræðingar*. Um hjúkrunarfræðinga gilda hjúkrunarlög, nr. 8/1974, með síðari breytingum. Rétt til að stunda hjúkrun og kalla sig hjúkrunarfræðing hafa þeir sem fengið hafa leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Ekki má ráða aðra en hjúkrunarfræðinga til sjálfstæðra hjúkrunarstarfa við sjúkrastofnanir, elliheimili, heilsuvernd eða hjúkrun í heima-húsum, sbr. 4. gr. laganna. Um veitingu sérfræðileyfa í hjúkrun gildir reglugerð nr. 124/2003.
  4. *Félagsráðgjafar*. Um félagsráðgjafa gilda lög um félagsráðgjöf, nr. 95/1990, með síðari breytingum. Rétt til að kalla sig félagsráðgjafa hefur sá einn sem hefur til þess leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Óheimilt er að ráða til félagsráðgjafastarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 5. gr. laganna. Í 7. gr. laganna er tekið fram að félagsráðgjafar bera ábyrgð á starfi sínu. Um sérfræðileyfi í félagsráðgjöf gildir reglugerð nr. 555/1999.
  5. *Iðjuþjálfar*. Um iðjuþjálfar gilda lög um iðjuþjálfun, nr. 75/1977. Rétt til að starfa sem iðjuþjálfari og kalla sig iðjuþjálfari hefur sá einn sem til þess hefur fengið leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Iðjuþjálfari starfar við hæfingu og endurhæfingu sjúkra og heilbrigðra sem fólgin er í þjálfun, fræðslu og kennslu, sbr. 4. gr. laganna. Iðjuþjálfari má ekki taka sjúkling til meðferðar án samráðs við lækni, sbr. 5. gr. laganna. Óheimilt er að ráða til hvers konar iðjuþjálfastarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 6. gr. Iðjuþjálfari er heimilt að hafa sér til aðstoðar fólk sem ávallt skal starfa á ábyrgð og undir handleiðslu hans, sbr. 7. gr. laganna.
  6. *Ljósmeður*. Um ljósmeður gilda ljósmeðuralög, nr. 67/1984, með síðari breytingum. Rétt til að kalla sig ljósmeður og stunda ljósmeðurstörf hefur sá einn sem hefur fengið leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Ljósmeður annast eftirlit með barnshafandi konum og foreldrafræðslu um meðgöngu og fæðingu. Þær starfa að fæðingarhjálp og mæðravernd, sbr. 4. gr. laganna. Óheimilt er að ráða til ljósmeðurstarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 5. gr. laganna.
  7. *Lyfjafræðingar*. Um lyfjafræðinga gilda lög um lyfjafræðinga, nr. 35/1978. Rétt til að kalla sig lyfjafræðing og starfa sem slíkur hefur sá einn sem fengið hefur leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Um veitingu sérfræðileyfa handa lyfjafræðingum gildir reglugerð nr. 449/1978.
  8. *Aðstoðarlyfjafræðingar*. Um aðstoðarlyfjafræðinga gilda lög um lyfjafræðinga, nr. 35/1978. Rétt til að kalla sig aðstoðarlyfjafræðing og starfa sem slíkur hefur sá einn sem hefur fengið til þess leyfi, sbr. 4. gr. laganna. Háskóli Íslands býður ekki lengur upp á nám sem lýkur með aðstoðarlyfjafræðingsprófi.
  9. *Lífeindafræðingar*. Um lífeindafræðinga gilda lög um lífeindafræðinga, nr. 99/1980, með síðari breytingum, en heilbrigðisstéttin hét áður meinataeknar. Rétt til að starfa sem lífeindafræðingur og kalla sig lífeindafræðing hefur sá einn sem fengið hefur leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Óheimilt er að ráða sem lífeindafræðing aðra en þá sem hafa starfsleyfi,

- sbr. 4. gr. laganna. Um veitingu sérfræðileyfa í lifeindafræði gildir reglugerð nr. 232/2007.
10. Sálfræðingar. Um sálfræðinga gilda lög um sálfræðinga, nr. 40/1976, með síðari breytingum. Rétt til að kalla sig sálfræðing hefur sá einn sem hlotið hefur til þess leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Öðrum er óheimilt að nota starfsheiti sem er til þess fallið að gefa í skyn að þeir hafi hlotið löggildingu sem sálfræðingar, sbr. 1. gr. laganna. Um sérfræðileyfi sálfræðinga gildir reglugerð nr. 158/1990.
  11. *Sjöntækjafræðingar*. Um sjöntækjafræðinga gilda lög um sjöntækjafræðinga, nr. 17/1984, með síðari breytingum. Rétt til að kalla sig sjöntækjafræðing og starfa sem slíkur hefur sá einn sem fengið hefur leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Sjöntækjafræðingar mæla sjón og fullvinna og selja sjónhjálpartæki (gleraugu og snertilinsur). Óheimilt er að ráða til hvers konar sjöntækjafræðistarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi samkvæmt lögnum, sbr. 6. gr. laganna. Sett hefur verið reglugerð nr. 1043/2004, um menntun sjöntækjafræðinga og takmarkanir á heimild þeirra til sjónmælinga hjá tilgreindum hópum.
  12. *Sjúkraliðar*. Um sjúkraliða gilda lög um sjúkraliða, nr. 58/1984, með síðari breytingum. Rétt til að starfa sem sjúkraliði og kalla sig sjúkraliða hefur sá einn sem fengið hefur leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Óheimilt er að ráða til sjúkraliðastarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 3. gr. laganna. Sjúkraliði starfar á hjúkrunarsviði og vinnur undir stjórn þess hjúkrunarfræðings sem fer með stjórn viðkomandi stofnunar, deildar eða hjúkrunar- einingar og ber ábyrgð á störfum sínum gagnvart honum, sbr. 1. mgr. 5. gr. laganna. Þó getur sjúkraliði borið ábyrgð á störfum sínum gagnvart öðrum sérfræðingi sem hlotið hefur viðurkenningu, enda hafi hjúkrunarfræðingur ekki fengist til starfa. Slík skipan má þó ekki standa lengur en í eitt ár, sbr. 2. mgr. 5. gr. laganna. Sett hefur verið reglugerð um menntun, réttindi og skyldur sjúkraliða, nr. 897/2001.
  13. *Sjúkraþjálfarar*. Um sjúkraþjálfara gilda lög nr. 58/1976, um sjúkraþjálfun, með síðari breytingum. Rétt til að starfa sem sjúkraþjálfari og kalla sig sjúkraþjálfara hefur sá einn sem hefur fengið leyfi, sbr. 1. gr. laganna. Sjúkraþjálfari starfar við hæfingu og endurhæfingu sjúkra og heilbrigðra sem fólgin er í þjálfun, fræðslu og kennslu, sbr. 4. gr. laganna. Sjúkraþjálfari má ekki taka sjúkling til meðferðar án samráðs við lækni, sbr. 5. gr. laganna. Óheimilt er að ráða til hvers konar sjúkraþjálfarastarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 6. gr. laganna. Sjúkraþjálfara er heimilt að hafa sér til aðstoðar fólk sem ávallt skal starfa á ábyrgð og undir handleiðslu hans, sbr. 7. gr. laganna. Sett hefur verið reglugerð, nr. 145/2003, um veitingu sérfræðileyfa í sjúkraþjálfun.
  14. *Þroskaþjálfarar*. Um þroskaþjálfara gilda lög um þroskaþjálfara, nr. 18/1978. Rétt til að starfa sem þroskaþjálfari og kalla sig þroskaþjálfara hefur sá einn sem hefur fengið leyfi landlæknis, sbr. 1. gr. laganna. Þroskaþjálfarar starfa við þjálfun, uppeldi og umönnun þroskaheftra, sbr. 3. gr. laganna, og óheimilt er að ráða til þroskaþjálfarastarfa aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 4. gr. laganna. Sett hefur verið reglugerð um störf, starfsvettvang og starfshætti þroskaþjálfara, nr. 215/1987.
  15. *Tannsmiðir*. Tannsmiði er löggilt iðngrein og um tannsmiði gilda lög um starfsréttindi tannsmiða, nr. 109/2000, reglugerð nr. 904/2000, um starfsréttindi tannsmiða, og reglur nr. 937/2000, um takmörkun á starfsréttindum tannsmiða. Tannsmiðir með meistara- réttindi geta á eigin ábyrgð smíðað tanngóma og þá m.a. unnið að töku móta og mátun, enda séu ekki sjúklegar breytingar eða meðfæddir gallar í munni eða kjálka viðskipta- vinar samkvæmt læknisvottorði, svo og gert við tanngóma og tannparta. Að smíði tann- parta á eigin ábyrgð skulu þeir starfa í samvinnu við tannlækni.

Um aðrar löggiltar heilbrigðisstéttir gilda reglugerðir sem settar hafa verið með stoð í lögum nr. 24/1985, um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta. Lögin leystu af hólmi eldri lög um tæknimenntaðar heilbrigðisstéttir, nr. 64/1971. Samkvæmt lögum um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta hafa þeir einir rétt til að nota starfsheiti sem fellur undir lögin sem fengið hafa starfsleyfi landlæknis, sbr. 3. gr. laganna. Þær stéttir sem fallið geta undir lögin starfa einkum við heilbrigðisstofnanir, kennslustofnanir heilbrigðisstétta eða matvælastofnanir. Þær starfa ýmist á eigin ábyrgð eða undir handleiðslu og á ábyrgð læknis eða annars sérfræðings á viðkomandi sviði, sbr. 4. gr. laganna. Lögin gera ráð fyrir að óheimilt sé að ráða til þeirra starfa sem undir lögin heyra aðra en þá sem hlotið hafa starfsleyfi landlæknis, sbr. 5. gr. laganna.

Á grundvelli laganna um starfsheiti og starfsheiti heilbrigðisstétta (og eldri laga um tæknimenntaðar heilbrigðisstéttir) hafa verið settar reglugerðir um 19 heilbrigðisstéttir. Flestar þessara reglugerða voru settar á árunum 1986–1991. Síðan varð langt hlé á löggildingu nýrra heilbrigðisstétta. Á árinu 2005 og 2006 voru tvær nýjar heilbrigðisstéttir löggiltar, þ.e. osteópatar og áfengis- og vímuefnaráðgjafar, og árið 2007 fengu stoðtækjafræðingar löggildingu. Frá árinu 1991 hafa því aðeins þrjár nýjar heilbrigðisstéttir verið löggiltar.

Heilbrigðisstéttir löggiltar með sérstökum reglugerðum eru:

1. *Lyfjatakna*. Um lyfjatakna gildir reglugerð um starfsréttindi og starfssvið lyfjatakna, nr. 199/1983. Starfssvið lyfjatakna eru störf við lyfjaafgreiðslu og lyfjagerð undir handleiðslu og á ábyrgð lyfjafræðings, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða til lyfjatakna starfa aðra en þá sem hafa starfsréttindi, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.
2. *Geislafræðingar*. Um geislafræðinga gildir reglugerð um geislafræðinga, nr. 185/2001. Geislafræðingur framkvæmir geislarannsóknir, geislameðferð og aðrar rannsóknir á fólki með myndgerðartækni samkvæmt fyrirmælum og í samráði við lækni, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða til geislafræðingsstarfa aðra en geislafræðinga og röntgenhjúkrunarfræðinga, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar og ákvæði til bráðabirgða. Geislafræðingar hétu áður röntgentæknar.
3. *Sjúkraflutningamenn*. Um sjúkraflutningamenn gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur sjúkraflutningamanna, nr. 504/1986. Sjúkraflutningamenn stunda skipulagða sjúkraflutninga. Þeir starfa á eigin ábyrgð, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar.
4. *Næringarfræðingar*. Um næringarfræðinga gildir nú reglugerð um starfsheiti og starfsréttindi næringarfræðinga, nr. 50/2007, sem leysti af hólmi eldri reglugerð frá árinu 1987. Næringarfræðingar starfa að næringarfræði við heilbrigðisstofnanir, kennslu-, rannsókn- og matvælastofnanir og víðar, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.
5. *Næringarráðgjafar*. Um næringarráðgjafa gildir nú reglugerð um starfsheiti og starfsréttindi næringarráðgjafa, nr. 51/2007, sem leysti af hólmi eldri reglugerð frá árinu 1987. Næringarráðgjafar starfa að næringarráðgjöf á heilbrigðisstofnunum, kennslu-, rannsókn-, matvælastofnunum og víðar, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.
6. *Læknaritara*. Um læknaritara gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur læknaritara, nr. 161/1987. Starfsvettvangur læknaritara er á heilbrigðisstofnunum og stofnunum hins opinbera er fara með stjórnunarmál á heilbrigðissviði. Þeir annast ritun, skýrslugerð og umsjón með öllum gögnum er varða sjúklinga og meðferð þeirra svo og annarra aðila er til heilbrigðisstofnana leita, samkvæmt nánari fyrirmælum lækna og undir handleiðslu og ábyrgð þeirra, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar.
7. *Sjúkranuddarar*. Um sjúkranuddara gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur sjúkranuddara, nr. 204/1987. Starfsvettvangur sjúkranuddara er á heilbrigðisstofnunum

- og eigin stofum. Með sjúkranuddi er átt við nudd í lækningaskyni samkvæmt tilvísun og á ábyrgð læknis, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar. Öðrum en sjúkranuddurum er óheimilt að starfa sem sjúkranuddarar, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar. Sjúkranuddara er skylt að halda dagbók um þá er leita til hans og aðrar skýrslur í samræmi við fyrirmæli landlæknis, sbr. 8. gr. reglugerðarinnar.
8. *Matvælafræðingar*. Um matvælafræðinga gildir reglugerð um starfsheiti og starfsréttindi matvælafræðinga, nr. 432/1987. Matvælafræðingar skulu starfa samkvæmt lögum og reglugerðum um matvæli og aðrar neysluvörur. Starfssvið matvælafræðinga er á heilbrigðisstofnunum, kennslustofnunum heilbrigðisstétta og matvælastofnunum. Matvælafræðingar starfa á eigin ábyrgð, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða sem matvælafræðinga aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.
  9. *Talmeinafræðingar*. Um talmeinafræðinga gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur talmeinafræðinga, nr. 618/1987. Starfssvið talmeinafræðinga er við greiningu, meðhöndlun og rannsóknir talmeina. Starfsvettvangur talmeinafræðinga er á heilbrigðisstofnunum, í skólum og eigin stofum. Þeir starfa á eigin ábyrgð en þó eingöngu samkvæmt tilvísun og í samráði við lækni sé um að ræða meðferð í lækninga-, rannsóknæða endurhæfingarskyni, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar. Talmeinafræðingi er heimilt að hafa sér til aðstoðar fólk sem ávallt skal starfa á ábyrgð og undir handleiðslu hans, sbr. 7. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða sem talmeinafræðinga aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 6. gr. reglugerðarinnar. Talmeinafræðingi er skylt að halda skýrslur um þá er leita til hans í samræmi við fyrirmæli landlæknis, sbr. 10. gr. reglugerðarinnar.
  10. *Tannfræðingar*. Um tannfræðinga gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur tannfræðinga, nr. 638/1987. Starfsvettvangur tannfræðinga er á heilbrigðisstofnunum, tannlæknastofum og uppeldis- og kennslustofnunum. Tannfræðingar starfa undir handleiðslu og á ábyrgð tannlækna. Tannfræðingar starfa að fræðslu, ráðgjöf, skipulagningu og framkvæmd tannverndar. Auk þess starfa tannfræðingar að þeim verklegu störfum sem tannlæknar fela þeim og þeir hafa hlotið menntun til, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar. Tannfræðingi er skylt að halda sjúkraskýrslu um þá er leita til hans og aðrar skýrslur í samræmi við fyrirmæli landlæknis, sbr. 7. gr. reglugerðarinnar.
  11. *Matartæknar*. Um matartækna gildir reglugerð um matartækna, nr. 27/1989. Matartæknar annast matreiðslu í heilbrigðisstofnunum undir stjórn og á ábyrgð matarfræðinga (nú næringarrekstrarfræðinga), sbr. 4. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða til matartæknistarfa aðra en þá sem hlotið hafa starfsréttindi, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar.
  12. *Hnykkjar*. Um hnykkja gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur hnykkja, nr. 60/1990. Starfsvettvangur hnykkis er á heilbrigðisstofnunum og eigin stofum. Með hnykkingum er átt við meðferð á stoðkerfi líkamans. Ekki má hnykkir taka sjúkling til meðferðar án samráðs við lækni, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar. Hnykki er heimilt að hafa sér til aðstoðar starfsfólk sem ávallt skal starfa á ábyrgð hans, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar. Hnykki er skylt að halda dagbók um þá er leita til hans og aðrar skýrslur í samræmi við fyrirmæli landlæknis, sbr. 8. gr. reglugerðarinnar.
  13. *Tanntæknar*. Tanntæknar hétu áður aðstoðarmenn tannlækna, sbr. reglugerð um menntun, réttindi og skyldur aðstoðarmanna tannlækna, nr. 258/1990. Þessi reglugerð var felld úr gildi með reglugerð um menntun, réttindi og skyldur tanntækna, nr. 259/1998. Með hinni nýju reglugerð er heiti stéttarinnar breytt í tanntækna. Starfsvettvangur tanntækna er á tannlæknastofum, heilbrigðisstofnunum, uppeldis- og fræðslustofnunum. Þeir annast móttöku sjúklinga, aðstoða tannlækna við klínísk störf, sjá um hreinsun áhalda og

tækja, annast bókanir og bókhald vegna sjúklinga og tannverndarstörf. Þeir starfa samkvæmt fyrirmælum tannlækna og undir handleiðslu og á ábyrgð þeirra, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða sem tanntækna aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.

14. *Fótaaðgerðafræðingar*. Um fótaaðgerðafræðinga gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur fótaaðgerðafræðinga, nr. 184/1991. Í 4. gr. reglugerðarinnar kemur fram að starfsvettvangur fótaaðgerðafræðinga er á heilbrigðisstofnunum og á eigin stofum. Þar er fótaaðgerð skilgreind sem meðhöndlun fótameina, t.d. að fjarlægja harða húð og líkþorn, klippa og hreinsa neglur, þynna óeðlilegar þykkar neglur, sérsníða spangir á niðurgrónar neglur og veita fræðslu og faglega ráðgjöf. Þar kemur og fram að fótaaðgerðafræðingar mega ekki án samráðs við lækni taka til meðferðar einstakling með augljós sjúkdómseinkenni, svo sem sýkingu í fótum, sykursýki eða hjarta-, blóð- eða æðasjúkdóma. Fótaaðgerðafræðingi er heimilt að hafa starfsfólk sér til aðstoðar við annað en meðhöndlun fótameina og fræðslu og skal það ávallt starfa á ábyrgð hans, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar. Fótaaðgerðafræðingum er skylt að halda dagbækur um þá sem leita til þeirra og aðrar skýrslur í samræmi við fyrirmæli landlæknis, sbr. 8. gr. reglugerðarinnar.
15. *Náttúrufræðingar í heilbrigðisþjónustu*. Um náttúrufræðinga í heilbrigðisþjónustu gildir reglugerð um menntun, réttindi og skyldur náttúrufræðinga sem starfa á sérhæfðum rannsóknarstofum heilbrigðisstofnana, nr. 272/1991. Náttúrufræðingar í heilbrigðisþjónustu starfa á sérhæfðum rannsóknastofum heilbrigðisstofnana. Þeir sjá um þjónustu og/eða grunnrannsóknir á sínu sérsviði og annast úrvinnslu gagna, fræðslu og þjálfun, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða í störf náttúrufræðinga í heilbrigðisþjónustu aðra en þá sem hafa starfsleyfi, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar.
16. *Næringarrekstrarfræðingar*. Um næringarrekstrarfræðinga gildir nú reglugerð nr. 873/2006, um menntun, réttindi og skyldur næringarrekstrarfræðinga á heilbrigðisstofnunum, sem felldi úr gildi reglugerð um menntun réttindi og skyldur matarfræðinga, nr. 372/1993. Starfssvið næringarrekstrarfræðinga er stjórnun og rekstur stóreldhúsa á heilbrigðisstofnunum. Næringarrekstrarfræðingar veita næringarráðgjöf til hópa fólks, hanna matseðla út frá næringarráðleggingum og annast verklega kennslu nema í næringarrekstrarfræði og matartækni skv. 3. gr. reglugerðarinnar. Óheimilt er að ráða sem næringarrekstrarfræðing á heilbrigðisstofnanir aðra en þá sem hafa starfsleyfi samkvæmt reglugerð þessari, sbr. 4. gr. reglugerðarinnar.
17. *Áfengis- og vímuefnaráðgjafar*. Áfengis- og vímuefnaráðgjafar fengu löggildingu með reglugerð um menntun, réttindi og skyldur áfengis- og vímuefnaráðgjafa, nr. 974/2006. Áfengis- og vímuefnaráðgjafar stunda ráðgjöf á sviði áfengismála á ábyrgð lækna eða annarra háskólamenntaðra starfsmanna sem fagråd telur hæfa og eru í starfi sínu háðir eftirliti landlæknis, sbr. 5. gr. reglugerðarinnar.
18. *Osteópatar*. Osteópatar fengu löggildingu með reglugerð um menntun, réttindi og skyldur osteópata, nr. 229/2005. Starfsvettvangur osteópata er á heilbrigðisstofnunum og á eigin stofum. Starfssvið osteópata er meðhöndlun á stoðkerfi líkamans. Osteópati má ekki taka sjúkling til meðferðar án samráðs við lækni skv. 4. gr. reglugerðarinnar.
19. *Stoðtækjafræðingar*. Stoðtækjafræðingar fengu löggildingu með reglugerð um menntun, réttindi og skyldur stoðtækjafræðinga, nr. 460/2007. Starf stoðtækjafræðinga felst í smíði, ábyrgð á smíði, viðhaldi og eftirliti stoðtækja. Með stoðtæki er átt við „vélrænan og/eða tæknilegan búnað, sem er liður í meðferð sjúkdóma eða aðlögunar útlíma og sem

festir eru eða settir á eða við líkama og limi svo sem: 1) gervilim sem koma skal algjörlega eða að hluta í stað útlíms, 2) spelkur eða umbúðir sem koma eiga í staðinn fyrir eða laga skerta getu líkamshluta“. Óheimilt er að ráða sem stoðtækjafræðing annan en þann sem hefur starfsleyfi skv. 2. gr. Stoðtækjafræðingar starfa á eigin ábyrgð en eru í starfi sínu háðir faglegu eftirliti landlæknis. Stoðtækjafræðingi er heimilt að ráða aðstoðarfólk, enda starfi það undir handleiðslu og á ábyrgð hans, sbr. 3. gr. reglugerðarinnar.

Um útgáfu starfsleyfa til ríkisborgara á Evrópska efnahagssvæðinu gilda lög nr. 26/2010, um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi til starfa hér á landi. Unnið er að gerð nýrrar reglugerðar með stoð í þeim lögum en nú er í gildi reglugerð nr. 244/1994, um staðfestingu starfsleyfa nokkurra heilbrigðisstétta o.fl. samkvæmt ákvæðum EES-samningsins, með síðari breytingum.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í 1. mgr. er lýst meginmarkmiði laganna, þ.e. að tryggja gæði heilbrigðisþjónustunnar og öryggi sjúklinga. Menntunarkröfur heilbrigðisstarfsmanna verða skilgreindar í reglugerðum sem settar verða fyrir hverja heilbrigðisstétt, sbr. 5. gr. frumvarpsins.

Í 2. mgr. er gildissvið laganna afmarkað þannig að það taki til réttinda og skyldna löggiltra heilbrigðisstétta og annarra starfsmanna í heilbrigðisþjónustunni eftir því sem við á. Um skyldur framangreindra aðila er að öðru leyti vísað til laga um réttindi sjúklinga, laga um landlækni og lýðheilsu, laga um sjúkraskrár og annarra laga eftir því sem við á.

Um 2. gr.

Í 2. gr. eru skilgreind hugtökin heilbrigðisstarfsmaður, löggilt heilbrigðisstétt, heilbrigðisstofnun, heilbrigðisþjónusta, sjúklingur, meðferð og starfsstofur heilbrigðisstarfsmanna.

Með *heilbrigðisstarfsmanni* er átt við einstakling sem starfar sem heilbrigðisstarfsmaður og hefur hlotið leyfi landlæknis til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar samkvæmt gildandi lögum og reglugerðum á hverjum tíma. Skilgreiningin er samhljóða skilgreiningu í 2. gr. laga um réttindi sjúklinga, nr. 74/1997, og 4. gr. laga um heilbrigðisþjónustu, nr. 40/2007.

Með *löggiltri heilbrigðisstétt* er átt við stétt sem fengið hefur löggildingu með sérlögum eða reglugerðum sem settar hafa verið með stoð í lögum nr. 24/1985, um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta, eða samkvæmt ákvæðum laga þessara.

Með *heilbrigðisstofnun* er átt við stofnun, þ.m.t. fyrirtæki eða starfsstofu þar sem veitt er heilbrigðisþjónusta. Skilgreining á heilbrigðisstofnun er samhljóða skilgreiningu í 8. tölul. 4. gr. laga um heilbrigðisþjónustu, nr. 40/2007.

Með *heilbrigðisþjónustu* er átt við hvers kyns heilsugæslu, lækningar, hjúkrun, almenna og sérhæfða sjúkrahúsþjónustu, sjúkraflutninga, hjálpartækjaþjónustu og þjónustu heilbrigðisstarfsmanna innan og utan heilbrigðisstofnana sem veitt er í því skyni að efla heilbrigði, fyrirbyggja, greina eða meðhöndla sjúkdóma eða endurhæfa sjúklinga. Skilgreiningin er samhljóða skilgreiningu sama hugtaks í 1. tölul. 4. gr. laga um heilbrigðisþjónustu, nr. 40/2007.

Sjúklingur er skilgreindur sem notandi heilbrigðisþjónustu í samræmi við skilgreiningu á sjúklingi í 2. gr. laga nr. 74/1997, um réttindi sjúklinga. Með hugtakinu sjúklingur í lögum þessum og lögum um réttindi sjúklinga er því átt við einstakling, heilbrigðan eða sjúkan, þegar hann notar heilbrigðisþjónustu.

Hugtakið *meðferð* er skilgreint sem rannsókn, aðgerð eða önnur heilbrigðisþjónusta sem lækni eða annar heilbrigðisstarfsmaður veitir til að greina, lækna, endurhæfa, hjúkra eða annast sjúkling. Skilgreiningin er samhljóða skilgreiningu á sama hugtaki í 2. gr. laga um réttindi sjúklinga að öðru leyti en því að hér hefur hugtakið heilbrigðisþjónusta verið tekið upp í skilgreininguna í samræmi við ný lög um heilbrigðisþjónustu. Þer samkvæmt þessu að horfa til skilgreiningar á hugtakinu heilbrigðisþjónusta þegar hugtakið *meðferð* er túlkað samkvæmt lögunum.

Hugtakið *starfsstofur heilbrigðisstarfsmanna* er skilgreint sem starfsstöðvar sjálfstætt starfandi heilbrigðisstarfsmanna þar sem heilbrigðisþjónusta er veitt með eða án greiðslu-þátttöku ríkisins. Skilgreiningin er samhljóða skilgreiningu sama hugtaks í 5. tölul. 3. gr. laga nr. 41/2007, um landlækni og lýðheilsu.

Um 3. gr.

Í greininni eru taldar upp þær 32 heilbrigðisstéttir sem þegar hafa fengið löggildingu.

Þá er tannsmíðum bætt við upptalningu löggiltra heilbrigðisstétta. Tannsmíði er nú löggilt iðngrein og heyrir undir iðnaðarráðuneytið, sbr. lög um starfsréttindi tannsmíða, nr. 109/2000. Í framhaldi af ósk Tannsmíðafélags Íslands og að höfðu samráði við iðnaðarráðuneytið, mennta- og menningarmálaráðuneytið, Háskóla Íslands, Tannlæknafélag Íslands o.fl. aðila var ákveðið að leggja til að tannsmíðir yrðu heilbrigðisstétt.

Starfsheitið „aðstoðarlyfjafræðingur“ er fellt brott úr upptalningu um tilgreiningu heilbrigðisstétta, enda er ekki lengur boðið upp á þetta nám hjá lyfjafræðideild Háskóla Íslands. Þeir sem fengið hafa starfsleyfi sem aðstoðarlyfjafræðingar halda rétti sínum til að nota starfsheitið og starfa sem slíkir, sbr. ákvæði til bráðabirgða.

Ákvæði 2. mgr. kveður á um að ráðherra geti ákveðið með reglugerð að fella undir lögin heilbrigðisstéttir sem ekki eru taldar upp í 1. mgr. Heimild ráðherra til löggildingar heilbrigðisstétta var áður í 32. gr. laga nr. 24/1985, um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta. Gert er ráð fyrir því að viðkomandi fagfélag starfsstétta sæki um löggildingu til ráðuneytisins og að leitað sé umsagnar landlæknis.

Í 3. mgr. eru talin upp þau atriði sem einkum skal líta til við ákvörðun um hvort fella eigi heilbrigðisstétt undir lögin. Í fyrsta lagi skal líta til þess hvort löggilding þjóni hagsmunum sjúklinga og sé nauðsynleg með tilliti til öryggis þeirra, þ.e. hvort starf viðkomandi stéttar sé þess eðlis að það geti haft áhrif á öryggi sjúklinga. Í þessu sambandi vegur álit landlæknis-embættisins þungt, enda er það hlutverk þess embættis að hafa eftirlit með heilbrigðisstarfsmönnum, sbr. lög nr. 41/2007, um landlækni og lýðheilsu, og beita þá viðeigandi viðurlægum ef brotið er gegn starfsskyldum. Í öðru lagi skal líta þess hvort þörf sé fyrir þjónustu starfsstéttarinnar í heilbrigðiskerfinu. Einnig skal litið til menntunarkrafna, þ.e. innihalds og markmiðs stéttarinnar og að námið byggist á traustum fræðilegum grunni. Við mat á því hvort fella eigi nýja stétt undir lögin þykir enn fremur eðlilegt að leitast sé við að gæta samræmis við önnur ríki. Framangreind skilyrði eru ekki í nógildandi lögum, nr. 24/1985, en nauðsynlegt þykir að setja fram viðmið sem líta skal til við ákvörðun um löggildingu. Ekki er um tæmandi upptalningu að ræða.

Frumvarpið gerir ráð fyrir að ráðherra setji í reglugerð nánari ákvæði um nám og menntunarskilyrði hvernar stéttar er lögin taka til, að fengnum tillögum viðkomandi starfsstétta og umsögn landlæknis.

Um 4. gr.

Hér er kveðið á um rétt til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem heilbrigðisstarfsmaður innan löggiltrar heilbrigðisstéttar.

Um 5. gr.

Hér er gert ráð fyrir að setja skuli, með reglugerðum, skýr fyrirmæli um skilyrði sem uppfylla þarf til að mega kalla sig starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem heilbrigðisstarfsmaður hér á landi, m.a. um það hvaða náms og eftir atvikum starfsþjálfunar er krafist til að hljóta starfsleyfi í viðkomandi grein á Íslandi. Jafnframt skal kveðið á um hvernær leitað skuli umsagnar menntastofnunar eða annarra aðila um hvort umsækjandi um starfsleyfi hér á landi uppfylli þau námsskilyrði sem sett eru í viðkomandi grein heilbrigðisfræða. Gert er ráð fyrir að umsagnaraðilar verði einkum viðkomandi menntastofnun, fagfélag eða sérfræðiráð. Þá er gert ráð fyrir að heimilt verði að kveða á um starfssvið viðkomandi heilbrigðisstéttar með reglugerð. Það yrði þó gert með almennum hætti enda er víða mikil skörun milli starfsstétta og því erfitt að afmarka starfssvið með skýrum hætti. Afmörkun á starfssviði einnar heilbrigðisstéttar gæti einnig falið í sér ónauðsynlegar takmarkanir á starfssviði annarrar heilbrigðisstéttar. Með ónauðsynlegum takmörkunum er hér átt við takmarkanir sem eru ekki nauðsynlegar vegna öryggis og hagsmuna sjúklinga. Mestu máli skiptir að heilbrigðisstarfsmaður virði faglegar takmarkanir sínar og sinni einungis þeim störfum sem hann hefur menntun og hæfni til að sinna, sbr. ákvæði 4. mgr. 13. gr. og 1. mgr. 16. gr. frumvarps þessa. Við setningu þessara reglugerða skal gæta skuldbindinga sem Ísland hefur gengist undir með aðild að Evrópska efnahagssvæðinu og Fríverslunarsamtökum Evrópu eða með öðrum alþjóðasamningum.

Þá skal í reglugerð kveðið á um skilyrði fyrir veitingu starfsleyfa til umsækjenda frá ríkjum sem ekki hafa samið við íslenska ríkið um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi. Gert er ráð fyrir að þar verði ákvæði um vottorð sem ber að leggja fram, m.a. um nám og fyrirhuguð störf hér á landi, svo sem frá væntanlegum vinnuveitendum, áður en umsókn er tekin til meðferðar. Þá er gert ráð fyrir heimild til að ákveða í reglugerð að umsækjandi um starfsleyfi sanni kunnáttu sína í greininni með því að gangast undir hæfnispróf. Jafnframt verði heimilt að setja með reglugerð skilyrði um íslenskukunnáttu og þekkingu á íslenski heilbrigðislöggjöf, enda sé slík kunnáttu nauðsynleg í starfinu, einkum vegna öryggis sjúklinga. Loks er heimilt með reglugerð að gera kröfu um að áður en umsókn um starfsleyfi er tekin til efnislegrar meðferðar þurfi að liggja fyrir staðfest afrit umsóknar um atvinnu- og dvalarleyfi ásamt undirrituðum ráðningarsamningi.

Í 4. mgr. er kveðið á um að starfsleyfi skuli ekki veitt ef skilyrði sviptingar starfsleyfis, samkvæmt lögum um landlækni og lýðheilsu, eru fyrir hendi.

Í 5. mgr. er gert ráð fyrir að heimilt sé að taka gjald af umsækjendum vegna kostnaðar við hæfnispróf.

Um 6. gr.

Veiting starfsleyfa heilbrigðisstétta var flutt frá heilbrigðisráðherra til landlæknis með lögum nr. 12/2008, um breytingu á ýmsum lögum vegna flutnings á útgáfu starfsleyfa til landlæknis. Hér er því ekki um að ræða efnisbreytingu. Í greininni er kveðið á um að landlæknir veiti heilbrigðisstarfsmönnum leyfi til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar

og til að starfa sem heilbrigðisstarfsmenn hér á landi að uppfylltum skilyrðum laga og reglugerða.

Í 2. mgr. er áréttað að landlækni sé heimilt að veita umsækjendum frá ríkjum sem ekki hafa samið við íslenska ríkið um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi starfsleyfi að uppfylltum skilyrðum laganna og reglugerða settra samkvæmt þeim.

Um 7. gr.

Hér er kveðið á um að rétt til að kalla sig sérfræðing innan löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem slíkur hafi einungis þeir sem fengið hafa til þess leyfi landlæknis.

Um 8. gr.

Það færast sífellt í vöxt að ýmsar starfsstéttir, þar á meðal heilbrigðisstéttir, afli sér framhaldsmenntunar og sérþekkingar á fagsviði sínu víða um lönd. Auknar sérþarfir með vaxandi fólksfjölda, nýjungar í vísindum og tækni, breytt þjóðfélagsþýðing o.fl. ýta undir slíka þróun. Má þar nefna starfsstéttir eins og lækna, tannlækna, hjúkrunarfræðinga, lyfjafræðinga, sjúkraþjálfara, sálfræðinga og félagsráðgjafa. Í 1. mgr. 8. gr. er kveðið á um að ráðherra geti, að höfðu samráði við landlækni, viðkomandi fagfélag og menntastofnun, ákveðið með reglugerð hvort löggilda skuli sérfræðigrein innan löggiltrar heilbrigðisstéttar og þá hvaða sérfræðigreinar. Skv. 2. másl. 1. mgr. skal einkum litið til öryggis og hagsmuna sjúklinga við ákvörðun um hvort löggilda eigi nýja sérfræðigrein. Einnig skal litið til þess hvort sérfræðigreinin standi á traustum fræðilegum grunni og hvort hún eigi sér samsvörun á viðurkenndum alþjóðlegum vettvangi, þ.e. hvort sérfræðigreinin sé viðurkennd sem slík í öðrum ríkjum. Hagsmunir sjúklinga eru einkum fólgirnir í því að staðfest sé að heilbrigðisstarfsmenn sem þeir leita til hafi nauðsynlega þekkingu og hæfni á tilteknu sérsviði. Með þessu ákvæði er undirstrikað að það eru hagsmunir sjúklinga sem skulu vera ráðandi fremur en hagsmunir stéttarinnar af því að fá að kalla sig sérfræðing.

Í reglugerð um sérfræðileyfi skal kveðið á um þau skilyrði sem uppfylla þarf til að mega kalla sig sérfræðing og í hvaða tilvikum skuli leitað umsagnar menntastofnunar eða annarra aðila. Hér er lagt til að miðað verði við að umsækjendur um sérfræðileyfi hafi lokið formlegu viðbótarnámi á viðkomandi sérfræðisviði. Mikilvægt er að reglugerðir um skilyrði fyrir veitingu sérfræðileyfa hafi að geyma skýrar reglur um námskröfur, kröfur til starfsþjálfunar og reynslu og aðrar kröfur sem taldar eru nauðsynlegar til þess að einstaklingur megi kalla sig sérfræðing. Einnig er mikilvægt að kveðið verði á um samanburð náms sem ekki hefur áður verið viðurkennt við þær námskröfur sem gerðar eru og náms sem viðurkennt hefur verið. Samkvæmt lokamálslið 2. mgr. er heimilt að kveða á um skipun sérstakra mats- og umsagnarnefnda til að meta umsagnir um sérfræðileyfi.

Í 3. mgr. er kveðið á um að gætt skuli skuldbindinga sem íslenska ríkið hefur tekið á sig samkvæmt alþjóðasamningum.

Um 9. gr.

Hér er kveðið á um að landlæknir veiti umsækjendum leyfi til að kalla sig sérfræðing innan löggiltrar heilbrigðisstéttar að uppfylltum skilyrðum laganna, reglugerða sem settar eru samkvæmt þeim og á grundvelli skuldbindinga sem Ísland hefur gengist undir samkvæmt alþjóðasamningum, sbr. 29. gr.

Um 10. gr.

Hér er kveðið á um að enginn megi kalla sig löggiltu starfsheiti heilbrigðisstéttar eða starfa sem heilbrigðisstarfsmaður nema hann hafi fengið til þess leyfi landlæknis. Með sama hætti má heilbrigðisstarfsmaður í einni löggiltri heilbrigðisstétt ekki kalla sig starfsheiti annarrar löggiltrar heilbrigðisstéttar eða kalla sig sérfræðing innan löggiltrar heilbrigðisstéttar og starfa sem slíkur, nema hann hafi til þess leyfi landlæknis. Við túlkun á því hvenær heilbrigðisstarfsmaður starfar sem slíkur og hvenær hann fer inn á lögverndað starfssvið annarrar heilbrigðisstéttar verður að líta til þess að víða er veruleg skörun á starfssviði heilbrigðisstétta og mörkin ekki alltaf skýr. Við mat á því hvort heilbrigðisstarfsmaður hefur farið inn á lögverndað starfssvið annarrar stéttar skal lítið til hagsmuna sjúklinga af því að heilbrigðisstarfsmaður hafi nauðsynlega faglega þekkingu og hæfni til viðkomandi starfa, fremur en hagsmuna heilbrigðisstéttar af því að útiloka aðrar heilbrigðisstéttir frá því að sinna tilteknum störfum.

Einungis þeim sem fengið hefur leyfi til að nota starfsheiti löggiltrar heilbrigðisstéttar er heimilað nota starfsheiti stéttarinnar. Einungis þeim sem fengið hafa slíkt leyfi er heimilt að taka sjúklinga til meðferðar, vinna önnur störf sem heyra undir lögverndað starfssvið löggiltrar heilbrigðisstéttar, gefa sjúklingum læknisfræðilegar eða faglegar ráðleggingar og afhenda sjúklingum lyf sem einungis er heimilt að selja í lyfjabúðum, í samræmi við ákvæði lyfjalaga.

Um 11. gr.

Í 1. mgr. er lagt til að landlækni verði heimilt að veita læknanemum sem lokið hafa fjórða árs námi í læknisfræði tímabundið starfsleyfi, ef nauðsyn krefur, til að sinna tilgreindum læknisstörfum. Ákvæði um tímabundið starfsleyfi læknanema og læknaandídata er nú í 4. gr. læknalaga. Við nánari athugun þótti ekki fært að fella brott þessa heimild, en henni hefur verið beitt þegar læknanemar eða læknaandídatar hafa gegnt afleysingastörfum á heilsugæslustöðvum í dreifbýli og þurfa að geta gefið út lyfjaávisanir. Í slíkum tilvikum skal læknanemi starfa með lækni með ótakmarkað lækningaleyfi. Ekki er gert ráð fyrir heimild til að víkja frá skilyrði um að læknanemi starfi með lækni eins og nú er í 3. mgr. 4. gr. læknalaga.

Í 2. mgr. er gert ráð fyrir að landlæknir geti gefið út tímabundið starfsleyfi til heilbrigðisstarfsmanns með erlent nám eða próf sem er viðurkennt samkvæmt alþjóðasamningum, en uppfyllir ekki þær kröfur um nám sem gerðar eru hér á landi til að nota starfsheiti viðkomandi heilbrigðisstéttar og starfa sem heilbrigðisstarfsmaður hér á landi. Er þetta í samræmi við ákvæði tilskipunar 2005/36/EB frá 7. september 2005 um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi. Þar er heimilt að krefjast þess að uppfylltum ákveðnum skilyrðum, svo sem að námstími sé a.m.k. einu ári styttri en hér á landi eða að námið sé að inntaki verulega frábrugðið inntaki náms hér á landi og að starfsgreinin sé lögvernduð og að umsækjandi um starfsleyfi ljúki allt að þriggja ára aðlögunartíma eða taki hæfnispróf. Til að umsækjandi geti starfað á aðlögunartíma getur hann þurft tímabundið starfsleyfi.

Í 3. mgr. er gert ráð fyrir því að landlæknir geti gefið út tímabundið starfsleyfi til heilbrigðisstarfsmanna með próf eða nám frá ríki utan hins Evrópska efnahagssvæðis eða frá Sviss þegar enginn samningur um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi gildir. Slíki heimild greiðir fyrir því að heilbrigðisstarfsmenn frá fyrrgreindum ríkjum fái tækifæri til að starfa undir stjórn og eftirliti löggilts heilbrigðisstarfsmanns þyki ekki fært að gefa út ótímabundið starfsleyfi, t.d. vegna þess að viðkomandi heilbrigðisstarfsmaður uppfyllir ekki að

fullu kröfur um nám og hefur ekki nauðsynlega kunnáttu í íslensku. Að loknum slíkum reynslutíma gæti hann síðan sótt um ótímabundið starfsleyfi að uppfylltum skilyrðum laganna og reglugerða settra samkvæmt þeim.

Í 4. mgr. er kveðið á um að handhafi tímabundins starfsleyfis skv. 2. og 3. mgr. skuli starfa undir stjórn og eftirliti heilbrigðisstarfsmanns sem hefur ótímabundið starfsleyfi í viðkomandi grein heilbrigðisfræða. Heimilt er að víkja frá þessu skilyrði ef sérstakar ástæður mæla með því.

Um 12. gr.

Hér er vísað til ákvæða laga um landlækni og lýðheilsu varðandi sviptingu og afsal starfsleyfis, takmörkun starfsleyfis og endurveitingu starfsleyfis.

Samkvæmt 2. mgr. er synjun landlæknis um veitingu starfsleyfis, sérfræðileyfis og tímabundins starfsleyfis kæránleg til ráðherra eftir ákvæðum stjórnisýslulaga.

Um 13. gr.

Ákvæðið fjallar um faglegar kröfur sem gerðar eru til heilbrigðisstarfsmanna.

Ákvæði 1. og 2. mgr. er efnislega í samræmi við ákvæði 1. mgr. 9. gr. læknalaga og sambærileg ákvæði sérlaga og reglugerða sem gilda um aðrar heilbrigðisstéttir. Þá er áréttað ákvæði 17. gr. laga um réttindi sjúklinga um að heilbrigðisstarfsmaður skuli koma fram við sjúkling af virðingu.

Samkvæmt 3. mgr. ber læknir ábyrgð á læknisfræðilegri meðferð og greiningu sjúklinga sem til hans leita eða hann hefur umsjón með. Aðrir heilbrigðisstarfsmenn bera, eftir því sem við á, ábyrgð á greiningu og meðferð þeirra sjúklinga sem til þeirra leita. Lög um réttindi sjúklinga gilda um upplýsingaskyldu heilbrigðisstarfsmanns gagnvart sjúklingi.

Í 4. mgr. er kveðið á um að heilbrigðisstarfsmaður skuli virða faglegar takmarkanir sínar og leita eftir aðstoð eða vísa sjúklingi til annars heilbrigðisstarfsmanns eftir því sem nauðsynlegt og mögulegt er, t.d. ef hann telur sig ekki geta veitt honum viðeigandi heilbrigðisþjónustu. Sambærilegt ákvæði er ekki að finna í læknaögum eða lögum um aðrar heilbrigðisstéttir. Þótt telja verði að þessi skylda hvíli á heilbrigðisstéttum þykir ástæða til að árétta þessa skyldu í lögum. Heilbrigðisstarfsmaður sem virti ekki faglegar takmarkanir sínar eða léti undir höfuð leggjast að vísa sjúklingi til annars heilbrigðisstarfsmanns þegar það ætti við gæti þurft að sæta viðurlögum samkvæmt ákvæðum laga um landlækni og lýðheilsu.

Í 5. mgr. er heimild fyrir ráðherra til að kveða á um endurmenntun heilbrigðisstarfsmanna með reglugerð.

Um 14. gr.

Ákvæðið er byggt á ákvæði 8. gr. læknalaga. Samkvæmt því er heilbrigðisstarfsmanni heimilt að skorast undan störfum sem stangast á við trúarleg eða siðferðileg viðhorf hans, enda sé tryggt að sjúklingurinn fái nauðsynlega heilbrigðisþjónustu annars staðar.

Um 15. gr.

Ótvírætt má telja að samkvæmt eðli máls og ákvæðum gildandi laga, m.a. laga um landlækni og lýðheilsu, sé heilbrigðisstarfsmanni óheimilt að starfa undir áhrifum áfengis eða annarra vímuefna. Rétt þykir þó að kveða skýrt á um þetta í lögum um heilbrigðisstarfsmenn.

Í 2. mgr. felst það nýmæli að heilbrigðisstofnunum verði heimilt, að höfðu samráði við landlækni, að setja reglur um bann við notkun heilbrigðisstarfsmanna á áfengi eða öðrum vímuefnum tiltekinn tíma áður en vinna þeirra hefst.

Um 16. gr.

Í greininni er undirstrikað að heilbrigðisstarfsmaður beri ábyrgð á að aðstoðarmenn og nemar sem starfa undir hans stjórn hafi nægilega hæfni og þekkingu og fái nauðsynlegar leiðbeiningar til að geta innt af hendi þau störf sem hann felur þeim.

Sambærilegt ákvæði hefur um alllangt skeið verið í læknaögum, sbr. 7. gr., og ýmsum sérlögum og reglugerðum um löggiltar heilbrigðisstéttir. Þá eru ákvæði í gildandi lögum eða reglugerðum um að tannlæknar, iðjuþjálfar, sjúkraþjálfarar, talmeinafræðingar, hnykkjar og fótáaðgerðafræðingar geti notið aðstoðar annarra heilbrigðisstarfsmanna og/eða annarra starfsmanna við störf sín. Hér er ákvæðið víkkað og látið ná til allra heilbrigðisstarfsmanna sem eftir atvikum geta haft aðstoðarmann. Þá er gert ráð fyrir að auk heilbrigðisstarfsmanna geti aðrir starfsmenn, svo og nemar, verið heilbrigðisstarfsmanni til aðstoðar, enda hafi hann gengið úr skugga um að aðstoðarmaðurinn eða neminn sé fær um að vinna verkið undir hans eftirliti og stjórn.

Í 2. mgr. segir að ráðherra geti, að fenginni umsögn landlæknis, sett nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmd þessa ákvæðis.

Um 17. gr.

Ákvæðið er byggt á 12. og 13. gr. laga um réttindi sjúklinga, nr. 74/1997, og 15. gr. læknalaga, nr. 53/1988. 15. gr. læknalaga gildir einnig um aðra heilbrigðisstarfsmenn samkvæmt tilvísun í læknaög í sérlögum um heilbrigðisstarfsmenn og lögum um starfsréttindi heilbrigðisstétta. Hér er orðalagi ákvæðis læknalaga breytt þannig að það eigi við um alla sem starfa innan heilbrigðisþjónustunnar hvort sem þeir tilheyra löggilttri heilbrigðisstétt eða ekki. Hér er því ekki um að ræða neinar efnisbreytingar.

Eins og fram kemur í frumvarpinu gildir þagnarskylda nema lög bjóði annað eða rökstudd ástæða sé til að rjúfa þagnarskyldu vegna brýnnar nauðsynjar. Dæmi um slík ákvæði er t.d. í IV. kafla barnaverndarlaga, nr. 80/2002. Þar er fjallað um tilkynningarskyldu þeirra sem hafa afskipti af börnum og er m.a. fjallað sérstaklega um tilkynningarskyldu lækna, ljósmæðra, hjúkrunarfræðinga og sálfræðinga. Jafnframt kemur fram í fyrrgreindum kafla að tilkynningarskylda samkvæmt ákvæðinu gangi framar ákvæðum laga um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta.

Loks er áréttað að um þagnarskyldu gildi jafnframt ákvæði laga um réttindi sjúklinga, laga um sjúkraskrár og annarra laga eftir því sem við á. Í þessu samhengi er rétt að benda á að um aðgang annarra en heilbrigðisstarfsmanna að sjúkraskrárupplýsingum fer samkvæmt ákvæðum IV. kafla laga nr. 55/2009, um sjúkraskrár.

Um 18. gr.

Í 1. mgr. er vísað til ákvæða laga um landlækni og lýðheilsu um skyldu heilbrigðisstarfsmanna til að veita landlækni upplýsingar, m.a. vegna eftirlits með heilbrigðisstarfsmönnum og heilbrigðisþjónustu og til gerðar heilbrigðisskýrsla.

Í 2. mgr. er kveðið á um að sömu aðilum sé skylt að veita ráðuneytinu nauðsynlegar upplýsingar við meðferð og úrlausn stjórnsýslumála. Hér er um að ræða nýmæli í lögum. Þótt

telja verði að slík upplýsingaskylda sé fyrir hendi þykir ástæða til að áréttta hana sérstaklega í lögum.

Í 3. mgr. er fjallað um vitnaskyldu heilbrigðisstarfsmanna og er ákvæðið samhljóða 4. mgr. 15. gr. læknalaga að öðru leyti en því að í stað orðsins lækni kemur heilbrigðisstarfsmaður. Ákvæði 4. mgr. 15. gr. læknalaga gildir einnig um aðra heilbrigðisstarfsmenn samkvæmt tilvísun í lækna­lög í sérlögum um heilbrigðisstarfsmenn og lögum um starfsréttindi heilbrigðisstétta. Hér er því ekki um efnisbreytingu að ræða.

Um 19. gr.

Ákvæði 1. mgr. er efnislega samhljóða 1. mgr. 11. gr. læknalaga en rýmkað til að ná til allra heilbrigðisstarfsmanna eftir því sem við á. Ekki þarf að hafa mörg orð um nauðsyn þess að hvers konar gögn á sviði heilbrigðisþjónustunnar séu skýr og greinargóð og að ekki þurfi að velkjast í vafa um innihald þeirra og merkingu.

Ákvæði 2. mgr. fjallar um skyldu til að láta í té vottorð um sjúkling vegna viðskipta hans við hið opinbera og er efnislega samhljóða 12. gr. læknalaga.

Gert er ráð fyrir heimild ráðherra til útgáfu reglugerðar þar sem setja meg­i nánari fyrir­mæli um útgáfu vottorða, faglegra yfirlýsinga og skýrslna. Slík reglugerðarheimild er nú í 2. mgr. 11. gr. læknalaga, sjá reglur nr. 586/1991. Rétt er að geta þess að um greiðslur fyrir vottorð fer samkvæmt ákvæði 5. tölul. 1. mgr. 29. gr. laga nr. 112/2008, um sjúkratryggingar.

Um 20. gr.

Hér er vísað til ákvæða lyfjalaga og reglugerða settra samkvæmt þeim um heimild til kaupa í heildsölu á tilteknum nauðsynlegum lyfjum til reksturs starfsstofu heilbrigðisstarfsmanns.

Um 21. gr.

Hér er hnykkt á skyldu heilbrigðisstarfsmanns til að færa sjúkraskrá, en að öðru leyti er vísað til ákvæða laga um sjúkraskrár og stjórnvaldsákvæða samkvæmt þeim.

Um 22. gr.

Ákvæði þetta er í samræmi við 13. gr. læknalaga, nr. 53/1988, en samkvæmt almennri tilvísun í flestum sérlögum um heilbrigðisstéttir og lögum um starfsréttindi heilbrigðisstétta gildir það um aðrar heilbrigðisstéttir eftir því sem við á. Hér er því lagt til að ákvæði 13. gr. læknalaga verði umorðað þannig að það taki til allra heilbrigðisstarfsmanna eftir því sem við á með tilliti til menntunar og þjálfunar hvers og eins. Heilbrigðisstarfsmanni ber samkvæmt ákvæðinu að veita fyrstu nauðsynlega aðstoð í skyndilegum og alvarlegum sjúkdóms- eða slysatilfellum. Skylda heilbrigðisstarfsmanns til að veita hjálp er ekki fyrir hendi ef þeim mun alvarlegri forföll hamla eða hann mundi með því stofna lífi eða heilbrigði sjálfs sín eða annarra í háska, en orðalag síðasta málsliðarins er í samræmi við 221. gr. almennra hegningarlaga, nr. 19/1940.

Um 23. gr.

Hér er að finna nýmæli. Í ákvæðinu felst almenn hvatning og ábending til heilbrigðisstarfsmanna um að gæta hófs í hvívetna, velja ódýrari lyf og kostnaðarminni meðferð þegar þess er kostur, senda sjúklinga ekki í fleiri rannsóknir en þörf krefur og sóa hvorki eigin tíma né sjúklingsins að óþörfu. Hér er því um að ræða stefnumarkandi ákvæði þar sem brýnt er

fyrir heilbrigðisstarfsmönnum að þeim beri fyrir sitt leyti að stuðla að sparsemi og nýtni innan heilbrigðisþjónustunnar og sjúkratryggingakerfisins og draga með því móti úr óhóflegum kostnaði og óeðlilegri þenslu.

Um 24. gr.

Samkvæmt 17. gr. læknalaga er lækni einungis heimilt að auglýsa lækna starfsemi sína með efnislegum og láttlausum auglýsingum þegar hann hefur störf eða breyting verður á aðsetri eða viðtalstíma. Svipað ákvæði er að finna í 11. gr. laga um tannlækningar, nr. 38/1985. Ákvæði 17. gr. læknalaga gildir um flestar aðrar heilbrigðisstéttir samkvæmt tilvísun í lögum eða reglugerðum um viðkomandi heilbrigðisstéttir. Hér er um að ræða mun þrengri heimildir til auglýsinga á starfsemi heilbrigðisstarfsmanna en annars staðar tíðkast. Lagt er til að heimila almenna kynningu og auglýsingar á starfsemi, enda sé gætt málefna legra sjónarmiða, fyllstu ábyrgðar, nákvæmni og sanngirni. Þetta ákvæði er byggt á ákvæði norskra laga um heilbrigðisstéttir. Gert er ráð fyrir að ráðherra setji nánari ákvæði í reglugerð um kynningu heilbrigðisþjónustu og auglýsingar og banni ákveðnar aðferðir við kynningu og auglýsingar. Rétt er að benda á í þessu sambandi að heilbrigðisstarfsmenn eru bundnir af þeim lögum og stjórnvaldsfyrirmælum er gilda um auglýsingar og markaðssetningu í viðskiptalífínu og má þar sérstaklega nefna lög nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Um 25. gr.

Hér er áréttuð skylda heilbrigðisstarfsmanna og þeirra sem veita heilbrigðisþjónustu utan ríkisstofnana til að hafa váttryggingu samkvæmt ákvæðum laga um sjúklingatryggingu, nr. 111/2000.

Um 26. gr.

Samkvæmt 26. gr. læknalaga er læknum óheimilt að reka lækningastofu eftir 75 ára aldur. Hér lagt til að aldursmörkin verði færð niður í 70 ár og ákvæðið rýmkað þannig að það taki til allra heilbrigðisstarfsmanna sem reka eigin starfsstofu. Opinberir starfsmenn hætta að jafnaði störfum þegar þeir verða sjötugir og þykir rétt að miða við þá almennu reglu. Þá er lagt til að í stað ákvæðis 2. másl. 26. gr. læknalaga um að landlæknir geti veitt undanþágu frá 75 ára aldurshámarki til eins árs í senn komi heimild til að framlengja leyfi heilbrigðisstarfsmanns til að reka eigin starfsstofu um tvö ár í senn, þó aldrei oftari en þrisvar. Heilbrigðisstarfsmanni væri þá í reynd óheimilt að reka eigin starfsstofu eftir 76 ára aldur.

Um 27. gr.

Nauðsynlegt þykir að unnt verði að binda heimildir til að beita ákveðnum meðferðar- eða rannsóknaraðferðum við tiltekna heilbrigðisstarfsmenn eða heilbrigðisstéttir og leggja bann við tilteknum meðferðum með reglugerð, enda sé það talið mikilvægt til að vernda hagsmuni sjúklinga. Hér er því gert ráð fyrir að ráðherra geti með reglugerð ákveðið að nánar tilgreindum rannsóknar- eða meðferðaraðferðum skuli eingöngu beitt af heilbrigðisstarfsmönnum eða nánar tilgreindum heilbrigðisstéttum eða sérfræðingum og að tiltekna meðferðar- eða rannsóknaraðferðir skuli aðeins notaðar af þeim heilbrigðisstarfsmönnum sem til þess hafa fengið sérstakt leyfi landlæknis. Þá getur ráðherra lagt bann við notkun tiltekinnar meðferðar- eða rannsóknaraðferðar. Reglugerðir skv. 1. mgr. skulu settar að fengnum tillögum landlæknis og umsoðn viðkomandi fagfélags.

Um 28. gr.

Í greininni er kveðið á um viðurlög ef brotið er gegn ákvæðum laganna eða reglna sem gettar eru á grundvelli þeirra. Er lagt til að refsiramma laganna verði sektir eða fangelsi allt að þremur árum, en sami refsiramma gildir m.a. um brot á lögum um meðferð persónuupplýsinga.

Um 29. gr.

Á grundvelli gagnkvæmra samninga, m.a. við Evrópusambandið, er landlækni heimilt að gefa út starfsleyfi á grundvelli viðurkenningar á faglegri menntun og hæfi, sbr. tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2005/36/EB frá 7. september 2005, og á grundvelli stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu. Enn fremur er landlækni heimilt að staðfesta starfsleyfi á grundvelli Norðurlandasamnings um sameiginlegan norrænan vinnumarkað fyrir ákveðnar heilbrigðisstéttir.

Hér er gert ráð fyrir heimild ráðherra til að setja nánari ákvæði í reglugerð um skilyrði til að öðlast starfsleyfi á grundvelli alþjóðlegra samninga. Þar yrði m.a. kveðið á um skilyrði til þess að fá starfsleyfi á grundvelli náms í viðkomandi grein utan Íslands og um samanburð slíks náms við þær námskröfur sem gerðar eru hér. Við setningu þessara reglugerða skal gæta þeirra skuldbindinga sem Ísland hefur gengist undir vegna aðildar að Evrópska efnahags-svæðinu og Fríverslunarsamningi Evrópu eða með öðrum alþjóðasamningum. Í þeim reglugerðum skal jafnframt kveða á um málsmeðferð þar sem gerð er grein fyrir kæruleiðum, málshraða, rökstuðningi þegar um synjanir er að ræða og fleiru, eftir því sem við á.

Um 30. gr.

Ákvæðið felur í sér heimild fyrir ráðherra til að setja nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmd laganna.

Um 31. gr.

Með ákvæðinu er lagt til að landlækni verði heimilt að taka sérstakt gjald fyrir meðhöndlun umsókna umsækjanda sem lokið hafa námi í ríki sem íslenska ríkið hefur ekki samið við um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi. Um er að ræða nýmæli en á síðustu árum hefur umsóknum um starfsleyfi og sérfræðileyfi fjölgað verulega. Umsagnaraðilar landlæknis hafa í einhverjum tilvikum sinnt umsögnum fyrir landlækni í frítíma sínum án þess að sérstakar greiðslur komi til. Lögbundnir umsagnaraðilar um sérfræðileyfi fengu áður greiðslur frá ráðuneytinu en þær hafa nú verið afnumdar. Nú er svo komið að landlæknisembættið stendur frammi fyrir því að erfiðlega gengur að fá umsagnir um umsóknir.

Rétt er að ítreka að vinna við mat á umsóknum getur verið mjög mismunandi. Hér er um að ræða gjaldtöku fyrir umsóknir svokallaðra þriðjalandsborgara og Íslendinga sem stundað hafa nám utan EES-svæðisins. Fjallað er um gjaldtöku vegna umsókna heilbrigðisstarfsmanna með menntun frá EES-svæðinu í lögum nr. 26/2010, um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi til að starfa hér á landi, og reglugerðum settum með stoð í þeim lögum. Heimilt er að ákveða með reglugerð að hluti gjaldsins skuli innheimtur við móttöku umsóknar. Þessu ákvæði er ætlað að koma í veg fyrir að mikil vinna verði lögð í umsóknir sem lítil alvara er á bak við. Borið hefur á því að landlæknir, og áður heilbrigðisráðuneytið, hafi lagt töluverða vinnu í að leggja mat á nám og starfsreynslu umsækjanda um starfsleyfi en viðkomandi hafi síðan ekki sótt leyfið. Það má hugsa sér að þetta staðfestingargjald eða „startgjald“ miðist annaðhvort við fasta krónutölu ákveðna í gjaldskrá eða við gjald sem

landlæknir ákvæði eftir að hafa litið á gögnin. Gert er ráð fyrir að ekki verði lagt efnislegt mat á umsókn fyrir en umsækjandi hefur greitt umrætt staðfestingargjald.

Fyrrgreindu gjaldi er ætlað að standa undir kostnaði við yfirferð og mat gagna, þýðingu gagna, mat umsagnaraðila og aðra umsýslu. Gert er ráð fyrir að ráðherra setji gjaldskrá að fengnum tillögum landlæknis og skal hún taka mið af umfangi þeirrar vinnu sem matsaðilar og umsagnaraðilar inna af hendi við afgreiðslu framangreindra starfsleyfa og sérfræðileyfa. Áfram er gert ráð fyrir að tekið verði gjald samkvæmt lögum nr. 88/1991, um aukatekjur ríkissjóðs, fyrir útgáfu starfsleyfa og sérfræðileyfa.

Um 32. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringa.

Um 33. gr.

Hér eru talin upp þau lög um heilbrigðisstéttir sem falla brott við gildistöku laga þessara.

Um 34. gr.

Í ákvæðinu er mælt fyrir um breytingar á öðrum lögum sem hafa að geyma tilvísun til lækna­laga og laga um lyfjafræðinga.

Um ákvæði til bráðabirgða.

Um aðstoðarlyfjafræðinga gilda lög um lyfjafræðinga, nr. 35/1978. Með breytingu á námi lyfjafræðinga úr cand.pharm.-gráðu í BS-gráðu og meistaragráðu hjá lyfjafræðideild Háskóla Íslands verður ekki boðið upp á nám sem lýkur með aðstoðarlyfjafræðingsprófi. Hér er gert ráð fyrir að þau starfsleyfi sem gefin hafa verið út haldi gildi sínu.

Fylgiskjal.

*Fjármálaráðuneyti,
fjárlagaskrifstofa:*

Umsögn um frumvarp til laga um heilbrigðisstarfsmenn.

Með frumvarpinu er lagt til að sett verði rammalöggjöf um réttindi og skyldur heilbrigðisstétta. Löggiltar heilbrigðisstéttir eru nú 33 talsins og gilda sérlög um 14 þeirra en 19 stéttir hafa verið löggiltar með reglugerðum sem settar hafa verið með stöð í lögum nr. 24/1985, um starfsheiti og starfsréttindi heilbrigðisstétta. Frumvarpinu sem hér er til umfjöllunar er ætlað að taka við af gildandi lögum og reglugerðum á þessu sviði án þess að breytingar verði á stjórn­slulegri umgjörð við mat og úrskurði. Megintilgangurinn með rammalöggjöf­finni er að samræma og einfalda gildandi ákvæði um heilbrigðisstarfsmenn, gera þau markvissari og hnitmiðaðri en áður og færa þau til nútímahorfs þannig að heilbrigðisþjónustan og störf og starfssvið heilbrigðisstétta geti þróast með eðlilegum hætti innan ramma löggjafar. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að heimilt verði að innheimta sérstakt gjald af umsækjanda um starfsleyfi eða sérfræðileyfi sem lokið hefur námi í ríki sem íslenska ríkið hefur ekki samið við um viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi. Gjaldið er til viðbótar gjaldi samkvæmt

lögum um aukatekjur ríkissjóðs og er lagt á vegna kostnaðar við yfirferð og mat gagna, þýðingu gagna, mat umsagnaraðila á umsóknum og aðra umsýslu. Gera má ráð fyrir að slík gjaldtaka ætti einungis við í fáum tilvikum á ári hverju.

Verði frumvarpið óbreytt að lögum verður ekki séð að það hafi í för með sér aukin útgjöld fyrir ríkissjóð.